

**UCHWAŁA NR XXVIII/206/2017
RADY POWIATU W STARACHOWICACH**

z dnia 23 lutego 2017 r.

w sprawie: zatwierdzenia programu pn. „Powiat dla Niepełnosprawnych na lata 2017 - 2022”

Na podstawie art. 4 ust. 1, pkt. 5 i art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 814 z późniejszymi zmianami) oraz art. 35 a, ust. 1, pkt. 1 i 2, ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 2046) **Rada Powiatu uchwala, co następuje:**

§ 1. Zatwierdza się program pn. „Powiat dla Niepełnosprawnych na lata 2017 - 2022” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

DIREKTOR
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Starachowicach
mgr Wiesław Paszkowski

Przewodniczący Rady

Tomasz Margula

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 35 a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy m.in.:

1.opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a)rehabilitacji społecznej,
- b)rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- c)przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Przedstawiony projekt samorządowy programu „Powiat dla Niepełnosprawnych na lata 2017 - 2022” został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych i stanowi kontynuację dotychczasowego programu „Powiat dla Niepełnosprawnych” na lata 2011 – 2015 uchwalonego przez Radę Powiatu uchwałą nr X/77/2011 z dnia 25 sierpnia 2011 roku.

Uchwalenie obecnego programu przez Radę Powiatu w Starachowicach stanowi podstawę do podejmowania różnorodnych działań na rzecz niepełnosprawnej społeczności Powiatu Starachowickiego.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie w Starachowicach
mgr Wiesław Daszkowski

Załącznik do Uchwały Nr XXVIII/206/2017
Rady Powiatu w Starachowicach
z dnia 23 lutego 2017 r.

**PROGRAM
„POWIAT DLA
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2017-2022”**

**Opracowanie:
Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Starachowicach**

Starachowice luty 2017

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Uzasadnienie programu.....	4
3. Lokalna analiza problematyki niepełnosprawności w powiecie starachowickim.....	5
4. Cele operacyjne programu i sposób jego realizacji.	12
5. Projekty do realizacji.....	14
5.1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych	14
5.2. Inicjowanie i popieranie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez likwidację barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.....	16
5.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.....	17
5.4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.....	18
5.5. Dążenie do wzrostu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych.	20
5.6. Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.....	22
6. Źródła finansowania programu.	23
7. Zasady monitorowania i ewaluacji programu.	23
8. Informacja i promocja programu w środowisku lokalnym.	24
9. Uwagi końcowe.....	24
<i>Załącznik nr 1 do programu „Powiat dla niepełnosprawnych na lata 2017-2022” .....</i>	<i>25</i>

1. Wstęp

Problemy osób niepełnosprawnych należały, należą i z pewnością będą należeć do jednych z istotniejszych zagadnień polityki społecznej, gdyż niepełnosprawność nie jest tylko właściwością indywidualnej osoby, lecz również zespołem warunków środowiska społecznego i fizycznego, w którym funkcjonują osoby niepełnosprawne.

Zwiększająca się co roku liczba osób niepełnosprawnych oraz preferowany model gospodarki rynkowej wymuszający daleko posuniętą indywidualną działalność stawiają nowe wyzwania przed niepełnosprawnymi oraz zadania przed podmiotami pracującymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Zainicjowane zmiany gospodarcze doprowadziły do restrukturyzacji zakładów pracy oraz upadłości wielu podmiotów gospodarczych. Utrata miejsca pracy stała się jednym z największych zagrożeń dla Polaków. Lęk był i jest tym większy, że bezrobocie nie wybiera, dotyczy wszystkich środowisk społecznych i grup wykształceniowych, choć częściej dotyka gospodarstwa domowe osób gorzej wykształconych i w małych miejscowościach. Specyficzną grupę świadczeniodawców na rynku pracy stanowią osoby niepełnosprawne, które w większości bez wsparcia instytucji publicznych nie mają szans na znalezienie pracy.

Oprócz kłopotów ze znalezieniem pracy, dostępem do rehabilitacji zawodowej i społecznej osoby niepełnosprawne musiały i muszą pokonywać różne inne bariery stojące im na drodze do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Aby rozwiązać swoje problemy życiowe osoba niepełnosprawna musi zaangażować o wiele więcej hartu ducha, wytrwałości, woli, a często i siły fizycznej niż człowiek zdrowy.

Miejsce osób niepełnosprawnych w społeczeństwie nie zależy wyłącznie od organizacji systemu instytucji, od jakości prawa i zakresu jego stosowania w praktyce. Zależy od tego czy da się przełamać obojętność, bierność, egoizm, niezrozumienie innych ludzi.

Liczba osób niepełnosprawnych w Polsce oraz różnorodność problemów jakie rodzi niepełnosprawność sprawia, że grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w społecznej polityce państwa.

Według wyników Badania Narodowego Spisu Powszechnego prowadzonego przez GUS liczba osób niepełnosprawnych w 2011 roku wynosiła w naszym kraju 4 697 048 osób.

Liczba osób niepełnosprawnych prawnie wyniosła 3 131 456 osób, w tym 893 647 osób w wieku 16 lat i więcej miało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności, 1 189 357 osób posiadało umiarkowany stopień natomiast 802 733 orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Liczba osób niepełnosprawnych w województwie świętokrzyskim w roku 2011 wyniosła 165 680. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie wynosiła

106 267. Znaczny stopień niepełnosprawności posiadały 34 657 osoby, umiarkowany 39 296, lekki natomiast 22 839 osób.

W powiecie starachowickim liczba osób niepełnosprawnych w 2011 roku to 13 302. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie to 9 405. Znaczny stopień niepełnosprawności posiadało 3 636 osoby, umiarkowany stopień 3 201 osób, natomiast lekki 1 650 osób.

Z najnowszych danych na temat liczby tych, których pensje dofinansowuje PFRON wynika iż w styczniu 2015r. liczba pracowników z niepełnosprawnością zarejestrowanych w Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji (SODiR) wyniosła 235 400. Jest ona mniejsza o ponad 7 tys. niż pod koniec 2014 r. i o blisko 17 tys. niższa od roku 2013. Są to najniższe dane od 2009 roku.

Większość osób niepełnosprawnych, w tym w wieku produkcyjnym, niestety wciąż pozostaje poza rynkiem pracy. W najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby niepełnosprawne mieszkające na wsi, niezwiązane z gospodarstwem rolnym, chociaż paradoksalnie to jednak właśnie rolnictwo daje zatrudnienie wielu osobom niepełnosprawnym, zwłaszcza starszym i słabo wykształconym.

Zakres i waga problemu związanego z niepełnosprawnością osób w każdym wieku skłaniają i jednocześnie zobowiązują do działań mających na celu zagwarantowanie każdej osobie niepełnosprawnej prawa do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.

Niepełnosprawność nie jest wyłącznie osobistą tragedią dotkniętego nią człowieka. Jest ona wpisana w życie tak samo jak choroba czy starość. Społeczeństwo musi uświadomić sobie i zrozumieć niepełnosprawnych, którzy żyją wśród nas i mają takie same prawa.

Szeroko pojęta rehabilitacja osób niepełnosprawnych (zawodowa i społeczna) nie może dokonywać się bez udziału osób w pełni sprawnych. Funkcjonowanie tej grupy osób zależy w dużej mierze od nich samych, ale też od społeczności w której przyszło im wzrastać i żyć.

2. Uzasadnienie programu.

Podstawą opracowanego programu pomocy osobom niepełnosprawnym jest przekonanie, iż osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli – bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności. Wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności jednostki i jej prawa do dokonywania samodzielnych wyborów życiowych.

Osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnych środków umożliwiających wyrównywanie zmniejszonych wskutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw. Generalną zasadą opracowanego programu pomocy osobom niepełnosprawnym jest integracja tych osób w środowisku lokalnym oraz likwidowanie wszelkich barier psychologicznych, społecznych i fizycznych dyskryminujących te osoby.

Zakres kompetencji poszczególnych służb działających na rzecz osób niepełnosprawnych określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2016r. poz. 2046).

Zgodnie z ustawą do zadań powiatu należy m.in.: opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Program „Powiat dla niepełnosprawnych na lata 2017-2022” jest skierowany do mieszkańców powiatu starachowickiego. Jego istotą jest stworzenie lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobom niepełnosprawnym takiej pomocy, która umożliwi osiągnięcie jak najlepszej życiowej samodzielności i aktywności przy wykorzystaniu tkwiących w nich potencjalnych zdolności i możliwości.

Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędna będzie współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych mogących wspierać realizację programu merytorycznie i finansowo z uwzględnieniem problemów, zasobów i specyfiki poszczególnych jednostek.

3. Lokalna analiza problematyki niepełnosprawności w powiecie starachowickim.

Niepełnosprawność to zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych. Może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów, może wynikać z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy.

Zebranie szczegółowych danych na temat liczby osób niepełnosprawnych w powiecie starachowickim jest niemożliwe z uwagi na brak danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Dla potrzeb programu przyjęto liczbę osób niepełnosprawnych w oparciu o dane Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności za lata 2014-2016, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Starachowicach.

Liczba osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności systematycznie wzrasta. Najlepiej widać to po ilości orzeczeń wydawanych przez **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności**. W roku 2016 zaznaczył się jednak spadek liczby wydawanych orzeczeń.

W trzech ostatnich latach wydano osobom do 16 roku życia następującą ilość orzeczeń o niepełnosprawności:

w 2014r. - 420
w 2015r. - 427
w 2016r. - 310

Liczba orzeczeń wydanych osobom powyżej 16 roku życia przedstawia się następująco:

w 2014r. - 2 997
w 2015r. - 3 081
w 2016r. - 2 586

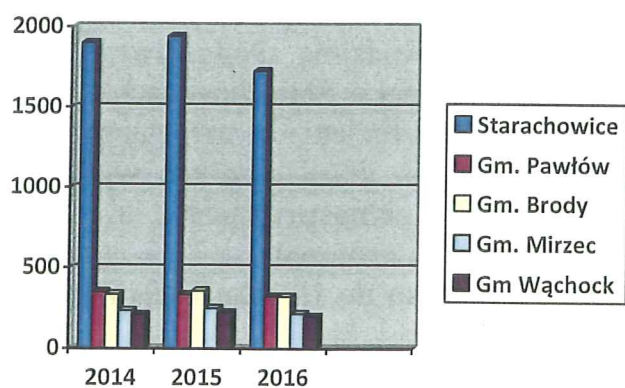
Ewidencję wniosków wpływających do Zespołu Orzekania o Niepełnosprawności z miasta Starachowice oraz z poszczególnych gmin przedstawia poniższe zestawienie:

Tab. 1 Wnioski osób powyżej 16 roku życia:

Rok	2014	2015	2016	Razem
Starachowice	1900	1942	1726	5568
Gm. Pawłów	351	335	322	1008
Gm. Brody	338	359	322	1019
Gm. Mirzec	236	250	216	702
Gm. Wąchock	210	222	198	630
Ogółem	3035	3108	2784	8927

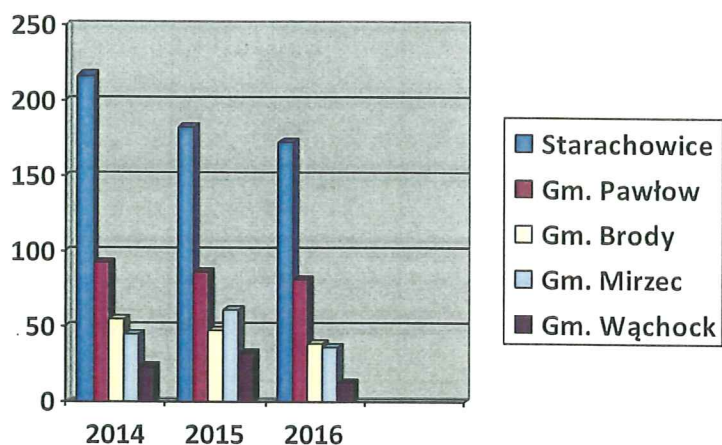
Wykres 1. Wnioski składane przez osoby powyżej 16 roku życia

Tab. 2 Wnioski osób poniżej 16 roku życia (dzieci)

Rok	2014	2015	2016	Razem
Starachowice	217	182	172	571
Gm. Pawłów	93	86	81	260
Gm. Brody	55	48	39	142
Gm. Mirzec	45	61	36	142
Gm. Wąchock	23	33	12	68
Ogółem	433	410	340	1183

Wykres 2. Wnioski składane przez osoby poniżej 16 roku życia

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Starachowicach obsługująca dzieci z miasta i powiatu w zakresie kwalifikowania do nauczania indywidualnego oraz nauczania specjalnego wydała w trzech ostatnich latach następującą liczbę orzeczeń:

Tab. 3 Orzeczenia do nauczania indywidualnego wydane przez PPP

Rok szkolny	Liczba orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego		Łączna liczba orzeczeń
	miasto	wieś	
2013/2014	113	60	173
2014/2015	123	68	191
2015/2016	115	89	204
OGÓŁEM	351	217	568

Tab. 4 Orzeczenia do kształcenia specjalnego wydane przez PPP

Rok szkolny	Liczba orzeczeń o potrzebie nauczania specjalnego		Łączna liczba orzeczeń
	miasto	wieś	
2013/2014	128	89	217
2014/2015	104	84	188
2015/2016	86	90	176
OGÓŁEM	318	263	581

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach od początku swojej działalności wykonuje zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie przewidzianym ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych m.in. w postaci:

- a) dofinansowania:
- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
  - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
  - zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
  - likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
  - rehabilitacji dzieci i młodzieży.

b) dofinansowania kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Z roku na rok przybywa osób niepełnosprawnych, którzy korzystają z pomocy oferowanej przez PCPR. Dofinansowania są jednak coraz niższe z powodu zmniejszającej się ilości środków finansowych przeznaczonych na te cele przez PFRON dla naszego powiatu.

Tab. 5 Liczba osób niepełnosprawnych oraz wielkość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne dofinansowania w latach 2014-2016

Cel dofinansowania	rok		
	2014	2015	2016
Turnusy rehabilitacyjne	193 456 zł 218 osób	109 808 zł 108 osób	130 000 zł 126 osób
Sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	123 381 zł 207 osób	188 193 zł 304 osoby	170 898 zł 272 osoby
Barьеры architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu	135 900 zł 80 osób	137 610 zł 63 osoby	106 000 zł 59 osób
Sport, kultura, turystyka, i rekreacja	7 530 zł 192 osoby	10 600 zł 198 osób	15 600 zł 173 osoby
Warsztaty Terapii Zajęciowej	1 259 700 zł 75 osób	1 355 700 zł 75 osób	1 387 200 zł 75 osób
Ogółem	1 719 967 zł 772 osoby	1 801 911 zł 748 osób	1 809 698 zł 705 osób

Od 2012r. PCPR realizuje program „Aktywny samorząd” ze środków PFRON. W ramach ww. programu osoby niepełnosprawne otrzymały dofinansowanie w 2 modułach:

w roku 2014:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową – 32 osoby na kwotę 204 242,90 zł.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

– semestr II roku akademickiego 2013/2014 – 74 osoby na kwotę 184 090 zł,

– semestr I roku akademickiego 2014/2015 – 81 osób na kwotę 207 423,92 zł,

w roku 2015:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową – 21 osób na kwotę 35 648,22 zł,

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

– semestr II roku akademickiego 2014/2015 – 79 osób na kwotę 231 69,58 zł,

– semestr I roku akademickiego 2015/2016 – 79 osób na kwotę 209 206,00 zł.

w roku 2016:

Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową – 44 osoby na kwotę 170 132,45 zł.

Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

– semestr II roku akademickiego 2015/2016 – 85 osób na kwotę 195 449 zł,

– semestr I roku akademickiego 2016/2017 – 83 osoby na kwotę 82 620,80 zł.

Z danych **Powiatowego Urzędu Pracy w Starachowicach** wynika, że osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotni w ostatnich trzech latach było:

Tab. 6 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych w latach 2014-2016

Stan na dzień	Liczba osób	W tym kobiety
31.12.2014r.	339	139
31.12.2015r.	332	148
31.12.2016r.	303	129

Tab. 7 Pochodzenie osób bezrobotnych niepełnosprawnych w latach 2014-2016

Pochodzenie	2014r.	2015r.	2016r.
miasto	246	234	218
wieś	93	98	85
razem	339	332	303

Tab. 8 Stopień niepełnosprawności osób niepełnosprawnych bezrobotnych w latach 2014-2016

Stopień niepełnosprawności	2014r.	2015r.	2016r.
znaczny	16	13	9
umiarkowany	149	149	133
lekki	174	170	161
razem	339	332	303

W obecnych warunkach ograniczony popyt i ostra konkurencja na rynku pracy stawiają osoby niepełnosprawne w niezwykle trudnej sytuacji pod względem podjęcia pracy. Znaczna część osób niepełnosprawnych rezygnuje z prób poszukiwania zatrudnienia nisko oceniając swoje możliwości i szanse, mimo że w sprzyjających okolicznościach mogłyby z powodzeniem pracować.

Poniższe dane wyraźnie świadczą o tym, że osoby niepełnosprawne w niewielkim stopniu zainteresowane są podjęciem pracy.

Tab. 9 Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy w latach 2014-2016

Niepełnosprawni poszukujący pracy	2014r.	2015r.	2016r.
ogółem	32	17	20
w tym:			
<i>kobiety</i>	<i>10</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
<i>mężczyźni</i>	<i>22</i>	<i>12</i>	<i>14</i>
pochodzący z miasta	22	13	12
pochodzący ze wsi	10	4	8
<i>niepełnosprawni w stopniu znacznym</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>4</i>
<i>niepełnosprawni w stopniu umiarkowanym</i>	<i>21</i>	<i>11</i>	<i>14</i>
<i>niepełnosprawni w stopniu lekkim</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>2</i>

Niepełnosprawni mogą podejmować pracę w zwykłych zakładach pracy, zakładach pracy chronionej oraz zakładach aktywności zawodowej, które są formą pośrednią między warsztatem terapii zajęciowej a zakładem pracy chronionej.

Na terenie powiatu starachowickiego na otwartym rynku pracy pracodawcy wykazują niewielkie zainteresowanie zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Najczęściej motywem jest refundacja z PFRON na utworzenie dodatkowego miejsca pracy. Ze względu na ulgi przysługujące pracodawcom z tytułu zatrudnienia osób niepełnosprawnych większe szanse na podjęcie pracy mają osoby posiadające I i II grupę inwalidzką, ustalony umiarkowany bądź znaczny stopień niepełnosprawności, częściową lub całkowitą niezdolność do pracy.

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

W latach 2011-2015 aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych prowadziły następujące instytucje:

- **PZAZ w Stykowie** – zatrudnia stale 48 osób niepełnosprawnych,
- **WTZ w Kalkowie Godowie oraz WTZ w Starachowicach** - prowadziły działania zmierzające do przygotowania swoich uczestników do wejścia na rynek pracy. Dzięki temu 7 uczestników w WTZ podjęło pracę zawodową w PZAZ w Stykowie, w zakładach pracy chronionej, na otwartym rynku pracy,
- **PUP w Starachowicach.** W czasie realizacji programu poprzez działania urzędu zaktywizowanych zawodowo zostało 835 osób niepełnosprawnych,
- **Zespół ds. Polityki Społecznej w Starostwie Powiatowym** w latach 2012 – 2015 prowadził aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP jako bezrobotne lub poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu poprzez:
  - a) przyznawanie jednorazowych środków finansowych PFRON na podjęcie działalności gospodarczej dla 49 osób na kwotę 1 498 000 zł,
  - b) motywowanie pracodawców do zatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez zwrot kosztów wyposażenia 41 stanowisk pracy dla pracownika niepełnosprawnego na kwotę 1 641 669 zł.
- **PCPR w Starachowicach** w ramach realizacji projektu systemowego „Szczęśliwej drogi” w latach 2011 – 2012 ze szkoleń zawodowych skorzystało 67 osób niepełnosprawnych.

Praca dla osób niepełnosprawnych większy niż ekonomiczny ma wymiar społeczny, gdyż możliwość realizacji poprzez pracę daje poczucie przydatności w społeczeństwie, zadowolenie i samodzielność materialną, co jest dla tych osób szczególnie ważne.

4. Cele operacyjne programu i sposób jego realizacji.

Celem programu jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu starachowickiego, w tym rehabilitacja zawodowa tych osób, poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków jakie przysługują pozostałym obywatelom. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

- 1) *Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.*

- 2) *Inicjowanie i popieranie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez likwidację barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.*
- 3) *Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.*
- 4) *Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej kultury, sportu, rekreacji i turystyki.*
- 5) *Dążenie do wzrostu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych.*
- 6) *Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.*

Niepełnosprawność jest jednym z głównych problemów społecznych, ze względu na jego rozmiary, powszechność występowania oraz konsekwencje indywidualne i społeczne, jakie ze sobą niesie.

Program zakłada współpracę wielu instytucji i organizacji w tym również pozarządowych działających na terenie powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

Powiat starachowicki dysponuje dla niepełnosprawnych szeroką ofertą instytucji pomocy społecznej.

Działają u nas :

- **Domy Pomocy Społecznej (2),**
- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Starachowicach,**
- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starachowicach,**
- **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Starachowicach,**
- **Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Typu Rodzinnego (3),**
- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,**
- **Warsztaty Terapii Zajęciowej (2),**
- **Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Kalkowie-Godowie,**
- **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Stawie Kunowskim,**
- **Międzyszkolny Ośrodek Gimnastyki Korekcyjnej i Kompensacyjnej.**

Na terenie powiatu starachowickiego oprócz instytucji samorządowych występuje duża aktywność organizacji pozarządowych, które realizując swoje cele statutowe, angażują się w spontaniczną pomoc osobom niepełnosprawnym. Z organizacjami tymi ściśle współpracuje PCPR w Starachowicach. Wśród tych organizacji są:

- **Stowarzyszenie „Niepełnosprawni Plus” w Starachowicach,**

- Starachowicki Klub „Amazonek” w Starachowicach,
- Polski Związek Niewidomych w Starachowicach,
- Gminne Stowarzyszenie Niepełnosprawnych przy Klasztorze Cystersów w Wąchocku,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Starachowicach,
- Świętokrzyskie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych „Radość” w Godowie
- Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Diecezji Radomskiej Oddział w Starachowicach,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem i Zaburzeniami Pokrewnymi „Otwórzmy Świat” w Starachowicach.

Program „Powiat dla niepełnosprawnych” jest dokumentem służącym realizacji polityki socjalnej i dotyczyć będzie:

- *zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych,*
- *zapobiegania i przeciwdziałania marginalizacji osób niepełnosprawnych,*
- *poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych,*
- *tworzenia rynku pracy dla osób niepełnosprawnych,*
- *zapobiegania pogłębiania się niepełnosprawności,*
- *aktywnej likwidacji barier,*
- *ograniczenia skutków niepełnosprawności,*
- *systematycznego monitorowania potrzeb osób niepełnosprawnych,*
- *efektywnego wykorzystywania dostępnych funduszy,*
- *tworzenia warunków do rozwoju współpracy między organizacjami pozarządowymi i samorządowymi.*

5. Projekty do realizacji.

5.1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych

Możliwości tkwiące w osobach niepełnosprawnych są ograniczane przez warunki, w jakich odbywa się ich społeczne funkcjonowanie, a poczucie zagrożenia bytu jest silniejsze niż w przeciętnych rodzinach. Wynika to nie tylko z generalnie niższego statusu materialnego, z występujących ograniczeń

i utrudnień w społecznym funkcjonowaniu, ale także ze społecznego niezrozumienia ich potrzeb, a wręcz marginalizacji.

Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność do wypełniania podstawowych zadań społecznych i stanowi przeszkodę w realizacji własnych celów. Postrzegana jest jako stan niepożądany, niekorzystny fakt społeczny, często nieświadomie wywołujący niepokój, budzący obawę, że i nas może spotkać podobny los.

Brak kontaktów powoduje, że w ocenach kierujemy się silnie zakorzenionymi w świadomości stereotypami, mitami, niesprawdzonymi informacjami, na podstawie, których przeciętny Polak postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich rent, miernych sukcesów życiowych i zawodowych, skali bezradności i koniecznej pomocy. Takie postrzeganie sytuuje te osoby w roli klientów różnych instytucji pomocowych i powoduje ich marginalizację.

Ograniczenia sprawności kojarzone są jako odchylenia od normy, a kontakt z osobami niepełnosprawnymi budzi poczucie bezradności, zakłopotania. Społeczne oczekiwanie idzie w kierunku dokonywania zmian w samej osobie niepełnosprawnej poprzez leczenie, rehabilitację, przystosowanie.

Problem osób niepełnosprawnych tkwi nie tylko w niepełnosprawności, ale także, a może przede wszystkim, w osobach sprawnych. Istotna jest, zatem zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec organizacji życia osób niepełnosprawnych, gdyż właściwe otoczenie społeczne stymulując wpływa na rozwiązywanie ich problemów.

Zadania do realizacji:

- Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmianę postaw, zrozumienie i akceptację.
- Poruszanie i przybliżanie problematyki osób niepełnosprawnych w środkach masowego przekazu, przełamywanie dotychczasowych uprzedzeń, tworzenie sprzyjającego klimatu do integracji ze społeczeństwem.
- Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez Powiat i Gminy – informacja i promocja imprez w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych.
- Prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej różnych form pomocy i wsparcia świadczonych przez urzędy, instytucje i organizacje dla osób niepełnosprawnych.

5.2. Inicjowanie i popieranie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez likwidację barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

Bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, techniczne, w komunikowaniu się są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest adaptacja łazienek oraz umożliwienie samodzielnego wyjścia z domu (budowa podjazdu, montaż windy). Pomocą objęte są głównie osoby niepełnosprawne ruchowo. Szczególnego wsparcia wymagają rodziny z małym dzieckiem, nad którym wieloletnia opieka często skutkuje niepełnosprawnością opiekunów - zwłaszcza samotnych matek. Bardzo ważnym do zrealizowania zadaniem jest likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej w tym w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych a także wyposażanie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny oraz wszelkie działania zmierzające do pozyskiwania funduszy na ten cel.

Zadania do realizacji

- Systematyczne dostosowywanie mieszkań, do potrzeb osób niepełnosprawnych - likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.
- Udostępnianie obiektów użyteczności publicznej dla osób na wózkach inwalidzkich poprzez budowę podjazdów, montaż urządzeń dźwigowych, wyposażanie w transportery schodowe,
- Udzielanie dofinansowania do pozyskania przez osoby niepełnosprawne sprzętów niezbędnych do życia i samodzielnego funkcjonowania, (specjalistyczny sprzęt komputerowy, oprzyrządowanie samochodów osobowych itp.).
- Likwidacja barier transportowych np. zakup pojazdów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych.

5.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.

Pomoc społeczna jest elementem polityki społecznej państwa, powołanym do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem pomocy jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych w taki sposób, aby osoba lub rodzina żyła w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Osoby niepełnosprawne korzystają ze świadczeń pomocy społecznej na ogólnych zasadach, określonych w ustawie dla ogółu społeczeństwa.

Obok zabezpieczenia niezbędnych życiowych potrzeb osób niepełnosprawnych, konieczne jest również zorganizowanie takiej specyficznej pomocy, która umożliwi osobie niepełnosprawnej usamodzielnienie się i opuszczenie kręgu beneficjentów pomocy społecznej, pozwoli na prawdziwe ich upodmiotowienie. Rodzaj, formy i rozmiar tej pomocy powinny stymulować osobę niepełnosprawną do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów, przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego, który ma bezpośredni kontakt z osobą niepełnosprawną.

Poszczególne zadania w zakresie nowych rozwiązań środowiskowego wsparcia osób niepełnosprawnych będą podejmowane i realizowane przy współudziale organizacji pozarządowych.

W celu zdiagnozowania środowiska i szczegółowego rozpoznania potrzeb osób niepełnosprawnych PCPR powinien rozszerzyć dotychczasową współpracę z miejscowymi organizacjami pozarządowymi, które znają potrzeby środowiska w tym zakresie.

Bardzo duże znaczenie w osiągnięciu pozytywnych rezultatów leczenia i usprawniania ma poradnictwo medyczne, socjalne i pedagogiczne oraz terapia psychologiczna. W przypadku niepełnosprawnego lub zagrożonego niepełnosprawnością dziecka działania te powinny być skierowane do jego rodziców. Ważne jest też wsparcie przez grupę innych rodziców dzieci z taką samą niepełnosprawnością. Odpowiednie postawy rodzicielskie wobec niepełnosprawnego dziecka pozwolą nie tylko na osiągnięcie pozytywnych rezultatów wczesnego leczenia i usprawniania oraz rehabilitacji psychoedukacyjnej, ale również pozwolą na jego możliwie pełen rozwój, a następnie uczestnictwo w życiu społecznym.

Można powiedzieć, że odwrotną sytuację mamy u osoby dorosłej, która na skutek wypadku czy choroby staje się osobą niepełnosprawną. Obok ewentualnej potrzeby ratowania życia, leczenie i rehabilitacja medyczna jest nieskuteczna bez wsparcia poradnictwem i ewentualną terapią. Jak wynika z praktyki, najlepsze rezultaty daje wsparcie udzielone przez inne osoby z taką samą niepełnosprawnością.

Zadania do realizacji

- Organizacja różnorodnych form opieki, kierowanych do rodzin zmagających się z niepełnosprawnością służących szeroko rozumianej aktywizacji m.in. usługi asystenta osoby niepełnosprawnej, przewodnika osoby niewidomej, usługi opiekuńcze.
- Rozwijanie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego dla osób niepełnosprawnych.
- Wspieranie działań zmierzających do rozwoju i podnoszenia jakości usług rehabilitacyjnych w tym wyposażanie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny.
- Tworzenie sieci klas integracyjnych w szkołach i przedszkolach, stosownie do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w powiecie.

5.4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej, kultury, sportu, rekreacji i turystyki.

Realizacja tego celu musi przebiegać w dwóch zazębiających się płaszczyznach.

Pierwsza z nich to prowadzenie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez działalność kulturalną, sportową, rekreację i turystykę.

Druga to pełnoprawny udział osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie, rekreacji i turystyce.

Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, czyli również w kulturze, sporcie i rekreacji. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się zwłaszcza uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej,
- turnusach rehabilitacyjnych,
- integracyjnych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.

Wymienione formy zawierają w sobie działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyczną, choć nie zawsze jest to działalność podstawowa.

Warsztaty terapii zajęciowej, które realizują również zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej mają na celu ogólny rozwój i poprawę sprawności niezbędnej do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia przez zastosowanie różnych technik terapii zajęciowej.

Turnusy rehabilitacyjne są formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, mająca na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych. Jednocześnie jest to działalność prowadzona głównie, a właściwie wyłącznie w środowisku samych osób niepełnosprawnych. Uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w tych formach aktywności ma pozwolić jej na powrót do życia społecznego. Dotyczy to tych osób niepełnosprawnych, które wcześniej jako najczęściej w pełni sprawne uczestniczyły w życiu społecznym i zawodowym. Osobom, które stały się niepełnosprawne do 16 roku życia uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych umożliwi wejście w życie społeczne.

Następnym elementem wsparcia wczesnego procesu leczenia i rehabilitacji jest szybkie i adekwatne zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Wszystkie osoby niepełnosprawne, które potrzebują tych przedmiotów i urządzeń, powinny mieć do nich swobodny dostęp, niezależnie od swojej sytuacji finansowej.

Omówione powyżej działania realizowane są w powiecie starachowickim jak i w całym kraju głównie w oparciu o środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) poprzez organizacje pozarządowe, zakłady pracy chronionej oraz przez takie instytucje jak specjalne placówki oświatowe i opiekuńcze.

Rehabilitacja społeczna jest bardzo ważnym elementem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powinna być w następnych latach kontynuowana i rozszerzana we wszystkich wymienionych formach. Równocześnie należy zwiększyć efektywność działań w tym zakresie poprzez ich koordynację, popularyzację, kumulację środków oraz prowadzenie rzetelnej oceny rezultatów tych działań.

Zadania do realizacji:

- Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
- Finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej dla potrzebujących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

- Utworzenie i rozwijanie działalności Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy typu C dla osób z trwałymi zaburzeniami psychicznymi.
- Dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze niezbędne do ich funkcjonowania.
- Wspieranie organizacji pozarządowych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Udział osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie, rekreacji i turystyce.

Każda osoba może w kulturze i sporcie uczestniczyć zarówno jako widz i jako twórca. Natomiast w turystyce i rekreacji w większości jesteśmy uczestnikami.

W ogólnospołecznym życiu kulturalnym i sportowym powiatu starachowickiego w małym procencie uczestniczą osoby niepełnosprawne. Wynika to głównie z istniejących barier architektonicznych, transportowych, w komunikowaniu się tkwiących w samych osobach niepełnosprawnych i ich najbliższym otoczeniu oraz barier mentalnych tkwiących w osobach sprawnych. Zaczyna się to zmieniać poprzez organizowane powiatowe imprezy integracyjne jednak w dalszym ciągu widoczny jest brak pomostu pomiędzy dość szeroko prowadzoną działalnością kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyką w środowisku osób niepełnosprawnych, a działalnością ogólnospołeczną.

Zadania do realizacji

- Udzielanie pomocy organizatorom zajęć sportowych, kulturalnych rekreacyjnych, turystycznych dla osób niepełnosprawnych.
- Wspieranie działań sprzyjających integracji społecznej osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem (spotkania, imprezy kulturalne itp.).

5.5. Dążenie do wzrostu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji kompleksowej i polega na ułatwieniu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia a w konsekwencji awansu zawodowego poprzez udzielenie osobie niepełnosprawnej takich usług jak:

- ocena zdolności do pracy w oparciu o odpowiednie badania lekarskie i psychologiczne,
- poradnictwo zawodowe,
- przygotowanie zawodowe,
- dobór i wyposażenie odpowiedniego miejsca pracy a w konsekwencji zatrudnienie,
- wspomaganie pozostawania w zatrudnieniu oraz dobór odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego umożliwiającego bądź ułatwiającego wykonywanie pracy.

W konsekwencji prowadzi ona do integracji lub reintegracji społecznej. Rehabilitacja zawodowa powinna dotyczyć zarówno młodzieży uczącej się, zwłaszcza w szkołach zawodowych na różnych poziomach kształcenia, jak też osób w okresie aktywności zawodowej pozostających bez pracy lub funkcjonujących już w określonych środowiskach zawodowych. Należy tutaj postawić za cel przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobom niepełnosprawnym zatrudnienia zgodnego z ich możliwościami psychofizycznymi i posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitację zawodową powinno realizować się w kilku etapach:

- etap I - poradnictwo zawodowe,
- etap II - zatrudnienie lub podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej,
- etap III - wspieranie pozostawania w zatrudnieniu.

Rynek pracy dla osób niepełnosprawnych

Pomimo ciągle rosnącej świadomości społecznej dotyczącej rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych nadal obserwuje się niejednokrotnie utrudnione wejście na rynek pracy zwłaszcza osób z upośledzeniem umysłowym i zaburzeniami psychicznymi. Rynek pracy dla osób niepełnosprawnych jest ciągle jeszcze kojarzony z miejscami pracy w zakładach pracy chronionej. Istotne zatem, staje się przedsięwzięcie działań na rzecz wzrostu świadomości pracodawców z otwartego rynku pracy na temat rodzajów niepełnosprawności i rzeczywistych ograniczeń zawodowych z nich wypływających. Zawsze jednak pewna grupa osób niepełnosprawnych będzie najlepiej funkcjonowała w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej ze względu na rodzaj schorzeń warunkujących niepełnosprawność.

Osoby niepełnosprawne, w zależności od stopnia uszkodzenia organizmu i przygotowania do pracy, powinny być zatrudniane w zwykłych zakładach pracy, czyli na tzw. otwartym rynku, w zakładach pracy chronionej lub zakładach aktywności zawodowej.

Obecnie obserwuje się w Unii Europejskiej tendencję do zatrudniania osób niepełnosprawnych w zwykłych zakładach zgodnie z zasadą zawodowej integracji.

Zadania do realizacji:

- Prowadzenie przez Powiatowy Urząd Pracy, pośrednictwa pracy i poradnictwa dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie i przekwalifikowanie.
- Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych.
- Doradztwo i pomoc osobom niepełnosprawnym podejmującym działalność gospodarczą i rolniczą w tym poprzez udzielanie pożyczek na rozpoczęcie takiej działalności.
- Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w postaci dofinansowania kosztów nauki.
- Tworzenie warunków do zatrudnienia przez pracodawców osób niepełnosprawnych.
- Realizacja programów celowych PFRON mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.

5.6 Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.

Realizacja powyższego celu będzie wykonaniem art. 44b znowelizowanej ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, który wymienia jako jedno z zadań powiatu powołanie Powiatowej Społecznej Rady do spraw osób niepełnosprawnych, która jest organem opiniodawczo – doradczym przede wszystkim w kwestii inspirowania przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych i realizacji ich praw.

Wspomniana ustawa w art.35a, ust.1, pkt 6 jako zadanie do realizacji wymienia również: „współpracę z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób”.

Zadania do realizacji

- Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

- Wspieranie działań integrujących środowisko osób niepełnosprawnych.
- Bieżące informowanie osób niepełnosprawnych o działaniach do nich kierowanych.
- Wspieranie inicjatyw dotyczących osób niepełnosprawnych wnoszonych przez reprezentację środowiska różnych podmiotów zajmujących się pomocą niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.

Szczegółowy harmonogram realizacji programu zawiera załącznik nr 1.

6. Źródła finansowania programu.

Założenia programu przewidują, że finansowanie działań wytyczonych w programie będzie odbywać się ze środków własnych i pozyskanych przez uczestników poszczególnych przedsięwzięć. Jako główne źródła finansowania należy wymienić: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środki unijne w tym zwłaszcza EFS, środki sponsorów oraz środki własne będące w dyspozycji podmiotów- realizatorów programu.

7. Zasady monitorowania i ewaluacji programu.

Realizacja programu będzie monitorowana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Instytucje odpowiedzialne za poszczególne zadania przedstawią do PCPR do końca marca każdego roku pisemne sprawozdania z ich realizacji biorąc pod uwagę: poziom integracji społecznej osób niepełnosprawnych, likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się, aktywizację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.

Ewaluacja programu składać się będzie z dwóch głównych elementów: ewaluacji okresowej oraz ewaluacji końcowej.

Ewaluacja okresowa będzie miała przede wszystkim formatywny charakter, skupi się na ocenie, czy działania programu są zgodne z zaplanowanymi, czy prowadzą do oczekiwanych rezultatów. Jej wyniki posłużą przede wszystkim udoskonaleniu realizowanych działań.

Informacja o stanie realizacji programu będzie corocznie przedkładana Radzie Powiatu w Starachowicach.

Ewaluacja końcowa zrealizowana zostanie w pierwszym kwartale po zakończeniu Programu. W jej wyniku zostanie określona wartość programu w zakresie zrealizowania celu głównego: „Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu

starachowickiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym obywatelom” oraz stopnia realizacji celów operacyjnych programu.

8. Informacja i promocja programu w środowisku lokalnym.

W celu zaangażowania do realizacji programu jak największej liczby osób i instytucji przewiduje się działania informacyjno promocyjne. Instrumenty działań informacyjnych i promocyjnych:

- **Internet** - Biuletyn Informacji Publicznej, strona internetowa PCPR,
- **współpraca z mediami** – artykuły i komunikaty w prasie lokalnej informujące o programie.

9. Uwagi końcowe.

Realizacja programu obejmuje okres od 2017 do 2022r. i uzależniona będzie od możliwości pozyskiwania środków finansowych na poszczególne zadania.

Załącznik nr 1 do programu „Powiat dla niepełnosprawnych na lata 2017-2022”

Harmonogram realizacji programu:

Cel główny programu :

Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu starachowickiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym obywatelom.

Lp.	Cel operacyjny programu	Zadania do realizacji	Realizatorzy	Źródła dofinansowania	Wskaźniki	Termin realizacji (lata)
1.	Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmianę postaw, rozumienie i akceptację. Poruszanie i przybliżanie problematyki osób niepełnosprawnych w środkach masowego przekazu, przełamywanie dotychczasowych uprzedzeń , tworzenie sprzyjającego klimatu do integracji ze społeczeństwem. Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez Powiat i Gminy - informacja i promocja imprez w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych. Prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej różnych form pomocy i wsparcia świadczonych przez urzędy, instytucje i organizacje dla osób niepełnosprawnych. 	Wydziały edukacji gmin i powiatu, Starostwo Powiatowe, Jednostki organizacyjne pomocy społecznej w gminach i w powiecie, organizacje pozarządowe	środki finansowe samorządów gminnych, środki własne realizatorów	Liczba szkół powiatowych i gminnych . Liczba szkół powiatowych i gminnych realizujących programy wychowawcze. Liczba publikacji w prasie, Liczba publikacji w Internecie.	2017-2022

2.	<p>Inicjowanie i popieranie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez likwidację barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Systematyczne dostosowywanie mieszkań, do potrzeb osób niepełnosprawnych - likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Udostępnianie obiektów użyteczności publicznej dla osób na wózkach inwalidzkich: <ul style="list-style-type: none"> - budowę pojazdów, - montaż urządzeń dźwigowych, - wyposażanie w transportery schodowe. Udzielanie dofinansowania do pozyskania przez osoby niepełnosprawne sprzętów niezbędnych do życia i samodzielnego funkcjonowania (specjalistyczny sprzęt komputerowy, oprzyrządowanie samochodów osobowych itp.). Likwidacja barier transportowych np. zakup pojazdów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych. 	PCPR	<p>Środki PFRON, środki własne, środki finansowe samorządów gminnych, środki własne realizatorów</p>	<p>Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania. Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie</p> <p>Liczba instytucji, w których zlikwidowano bariery,</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania. Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie</p> <p>Liczba zakupionych pojazdów, liczba osób niepełnosprawnych korzystających z dowozu.</p>	2017-2022
3.	<p>Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja różnorodnych form opieki, kierowanych do rodzin zmagających się z niepełnosprawnością służących szeroko rozumianej aktywizacji m.in. usługi asystenta osoby niepełnosprawnej, 	Ośrodki Pomocy Społecznej w gminach.	<p>Środki PFRON, budżet państwa, środki własne,</p>	<p>Liczba rodzin objętych opieką usług opiekuńczych</p>	2017-2022

	<p>przewodnika osoby niewidomej, usługi opiekuńcze.</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozwijanie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego dla osób niepełnosprawnych. Wspieranie działań zmierzających do rozwoju i podnoszenia jakości usług rehabilitacyjnych w tym wyposażanie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny. Tworzenie sieci klas integracyjnych w szkołach i przedszkolach, stosownie do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w powiecie. 	<p>PPP, PCPR, PZOZ, organizacje pozarządowe</p> <p>Starostwo Powiatowe,</p> <p>Wydziały edukacji gmin i powiatu,</p>	<p>fundusze unijne, środki finansowe jednostek samorządu terytorialnego, środki własne realizatorów</p>	<p>Liczba udzielonych porad dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin</p> <p>Liczba klas integracyjnych funkcjonujących w szkołach, liczba uczniów niepełnosprawnych uczących się w tych klasach</p>	
<p>4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej kultury, sportu, rekreacji i turystyki. I. Rehabilitacja społeczna</p>	<ul style="list-style-type: none"> Udzielanie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. 	<p>PCPR</p>	<p>Środki PFRON, budżet państwa, środki własne, fundusze unijne, środki</p>	<p>Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania, Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie</p>	<p>2017-2022</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Finansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej dla potrzebujących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Utworzenie i rozwijanie działalności Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy typu C dla osób z trwałymi zaburzeniami psychicznymi. Dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze niezbędne do ich funkcjonowania. Wspieranie organizacji pozarządowych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych. Udzielanie pomocy organizatorom zajęć sportowych, kulturalnych rekreacyjnych, turystycznych dla osób niepełnosprawnych. Wspieranie działań sprzyjających integracji społecznej osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem / spotkania , imprezy kulturalne itp./ 	<p>PCPR, Starostwo Powiatowe</p> <p>Starostwo Powiatowe</p> <p>PCPR</p> <p>PCPR, Starostwo Powiatowe, urzędy gminne</p> <p>PCPR</p> <p>PCPR organizacje pozarządowe</p>	<p>finansowe jednostek</p>	<p>Wysokość środków PFRON. Wysokość środków powiatu</p> <p>Utworzenie ŚDS, Liczba uczestników</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania, Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie</p> <p>2017-2022</p> <p>Wysokość środków PFRON. Wysokość środków finansowych powiatu i gmin</p>
<p>II. Udział osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie, rekreacji i turystyce</p>				

5.	<p>Wzrost wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie przez Powiatowy Urząd Pracy, pośrednictwa pracy i poradnictwa dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie i przekwalifikowanie. • Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych. • Doradztwo i pomoc osobom niepełnosprawnym podejmującym działalność gospodarczą i rolniczą w tym poprzez udzielenie pożyczek na rozpoczęcie takiej działalności. • Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w postaci dofinansowania kosztów nauki. • Tworzenie warunków do zatrudnienia przez pracodawców osób niepełnosprawnych. • Realizacja programów celowych PFRON mających na celu aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych. 	<p>PUP</p> <p>PUP, Starostwo Powiatowe</p> <p>PCPR</p> <p>Starostwo Powiatowe, PUP</p>	<p>Środki PFRON, środki własne, środki finansowe samorządów gminnych, środki własne realizatorów</p>	<p>Liczba osób niepełnosprawnych objęta szkoleniem.</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania. Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie</p> <p>Liczba stanowisk pracy dla ON sfinansowanych przez powiat</p>	2017-2022
----	---	---	--	--	---	-----------

6.	<p>Zapewnienie konsultacji społecznej wszystkich działań dotyczących osób niepełnosprawnych w fazie ich planowania, wdrażania oraz ewaluacji z samorządną reprezentacją środowiska.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi. • Bieżące informowanie osób niepełnosprawnych o działaniach do nich kierowanych. • Wspieranie inicjatyw dotyczących osób niepełnosprawnych wnoszonych przez reprezentację środowiska różnych podmiotów zajmujących się pomocą niepełnosprawnym oraz ich rodzinom. 	<p>PCPR, Starostwo Powiatowe, urzędy gminne, organizacje pozarządowe</p>	<p>Liczba wydanych opinii przez Powiatową Spółeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych</p>	<p>2017-2022</p>
----	---	--	--	---	------------------